

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-512-9-13>

FORMATION OF MUSICAL PERFORMANCE THINKING OF PIANIST STUDENTS OF THE SPECIAL PIANO DEPARTMENT

ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНОГО ВИКОНАВСЬКОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ-ПІАНІСТІВ ВІДДІЛУ СПЕЦІАЛЬНЕ ФОРТЕПІАНО

Svitlovska O. V.

*teacher of high qualifying category
of the department specialized piano
Chernivtsi Regional Vocational College
of Arts named after S. Vorobkevich
Chernivtsi, Ukraine*

Світловська О. В.

*викладач вищої кваліфікаційної
категорії відділу спеціальне
фортепіано Чернівецький обласний
фаховий коледж мистецтв
імені С. Воробкевича
м. Чернівці, Україна*

Незалежно від часу, вимог до інструментально-виконавської підготовки студентів-піаністів, гра на музичному інструменті потребує не тільки професійних умінь і навичок, але й наявність когнітивних та психологічних властивостей, таких як: музичне-виконавське мислення, увага, пам'ять, контроль емоційного стану під час концертного виступу. Інтерпретація музичного твору базується на творчому музичному мисленні, яке допомагає вірно розкрити художній задум композитора. Саме тому встає проблема всебічного розвитку рівня музичного мислення студентів-піаністів як основи професійної майстерності, яка забезпечує творчу результативність виконавсько-педагогічної діяльності.

Особливу інтегративну функцію у інтерпретаційному процесі піаніста виконує мислення, здатність людини міркувати та мислити образами, можливість оперувати інформацією та отримувати знання, що не можуть бути безпосередньо сприйняти чуттєвим ступенем пізнання. На основі розумових операцій: аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, систематизації відбувається трансформація отриманих знань. Всі ці поняття є важливими складовими музично-інтерпретаційного процесу. «Виконавське втілення написаного музичного твору є відображенням у живому одухотвореному звучанні інтерпретаторського уявлення про художньо-образний задум композитора. З загально-технічного боку – це процес накладання виконавських засобів – темпераменту, агогіки, динаміки, артикуляції, штрихів, тембру – на комплекс засобів композиторської мови, куди входять метроритміка, лад, мелодія, гармонія, контрапункт, фактура, темброво-інструментальні засоби та ін.» [1, с. 68]. Музично-виконавське

мислення охоплює цілий комплекс виконавських завдань та координує художньо-рухові процеси музиканта-піаніста. Інтерпретація музичного твору базується на творчому музичному мисленні, яке допомагає професійно вірно розкрити задум композитора. Знаходження власного прочитання музичного твору неможливо без самостійного пошуку, який базується на музичному мисленні піаніста. Уявлення про епоху написання твору, музичну культуру, відомості про композитора і його творчість є необхідним в роботі піаніста над музичним твором. Процес заглиблення в сутність композиторського задуму складний та багатограний. Музичне мислення оперує музичними образами, засобами художньої виразності, формує інтелект музиканта, можливість створювати унікальні звукообрази та самобутні інтерпретації фортепіанних творів композиторів різних епох.

Музичне мислення це процес пізнання, що забезпечує глибину розуміння музичного твору. Музика сприймається на основі почуттів, потім переробляється за участю раціонального мислення. До музичного сприймання відносяться зацікавленість музичними заняттями; різновиди музичного слуху, уваги, пам'яті, внутрішньослухове інтонування. Психофізіологічні виконавські рухи, прийоми звуковидобування відносяться до виконавського мислення. Абстрактне мислення, асоціації, почуття, уява відносяться до емоційно-чуттєвоо мислення. Головний образний компонент музичного мислення – музична уява. Вона грає головну роль у створенні багатокмпанентних яскравих музичних образів, які спираються на слухові уявлення. За допомогою уяви музикант-піаніст вибудовує ідеальну звукову концепцію музичного твору, моделює комплекс рухових і пластичних засобів. Музично-логічне мислення розкриває розуміння форми твору, логіку розвитку музичного матеріалу, аналіз та синтез твору. Музично-творче мислення об'єднує композиторську творчість, виконавську інтерпретацію, імпровізацію.

Музичне мислення – це процес психічної діяльності студента-піаніста, процес пізнання, що забезпечує глибину розуміння музичного твору. Музика сприймається на основі почуттів, потім переробляється за участю раціонального мислення. Музичний твір існує завдяки процесу індивідуального сприймання, основою пізнання є суб'єктивне начало (почуття, емоції). Музикант-виконавець синтезує розуміння логічної організації звукових структур та виражально-змістовній підтекст інтонації. Аналізуючи або виконуючи музичний твір, музикант-піаніст перебуває у пошуку необхідних рішень. Головне в цьому процесі – рівень та особистісна спрямованість мислення музиканта. Активне музичне мислення стає необхідним для розуміння інтеграції змісту музики, підбору засобів музичного виконання,

складання та відбору відповідного репертуару. Найбільш важливими характеристиками музичного мислення є оригінальність, швидкість, рухомість. Музичне мислення здійснюється на базі музичної мови, воно структурує її елементи, створюючи інтонаційну, ритмічну, темброву, тематичну структури. Однією з властивостей музичного мислення є музична логіка, яка розвивається в процесі музичної діяльності. Музичне мислення здійснюється на базі музичної мови, воно здатно структурувати її елементи, створюючи інтонаційну, ритмічну, темброву, тематичну та ін структури. Музична інформація виходить і передається за допомогою музичної мови, якою можливо опанувати тільки в процесі музичної діяльності. Кожна культура породжує свою музичну мову, яка формує музичну свідомість у процесі спілкування з музикою в даному соціальному середовищі. Музичне мислення є особливий різновид художнього відображення дійсності в цілеспрямованому, опосередкованому, узагальненому пізнанні та трансформації суб'єктом цієї дійсності в створенні, передачі, сприйманні специфічних музично-звукових образів. Його особливість зумовлена інтонаційною природою музичного мистецтва, образністю та семантикою музичної мови. Це психологічно-пізнавальний процес, що поєднує в собі такі компоненти сприймання як емоційний – пов'язаний із суб'єктивністю сприйняття та оцінки творів музичного мистецтва, емпіричним рівнем засвоєння його змісту та когнітивний – завдяки якому активізуються пізнавальні процеси особистості, її здатність до осмислення та узагальнення естетичних категорій.

Виконавське мислення – творча діяльність, яка є головним внутрішнім джерелом музичного розвитку студентів-піаністів у процесі навчання. Розвиток музичного мислення – це наслідок загального музичного розвитку і пов'язаного з ним духовного збагачення особистості. У процесі роботи над твором інтелектуальні операції музиканта-піаніста втілюються на основі розгалуженої системи виконавських і теоретичних знань та умінь, спираються на широку ерудицію в різних галузях теорії, історії, естетики, музики, що зумовлює стилістичну точність та об'єктивну правильність побудови виконавського образу. Формування музичного мислення студентів-піаністів у процесі навчання забезпечує активний творчий розвиток, сприяє покращенню виконавської майстерності. Подальше вивчення проблеми розвитку виконавського мислення підвищить ефективність навчання в різних сферах музично-виконавської та педагогічної діяльності.

Література:

1. Давидов М. Школа виконавської майстерності баяніста (акордеоніста). Київ : Видавництво ім. О. Теліги, 1998. С. 68.